

**Lokalt utvecklings-
program för
Skärholmens
stadsdelsnämnd
2017-2022**

stockholm.se

Lokalt utvecklingsprogram
År 2016

Utgivningsdatum: September 2016

Innehåll

1.	Inledning	4
2.	Nulägesanalys	5
	Bakgrund	5
	Metod	6
	Resultat	10
3.	Geografiska/tematiska prioriteringar	17
4.	Målsättningar och prioriterade åtgärder (aktiviteter)	19
5.	Genomförande	28
6.	Metoder för att mäta måluppfyllelse	32

1. Inledning

Kommunfullmäktige i Stockholms stad fattade i oktober 2015 beslut om Stockholms stads vision, Vision 2040 – ett Stockholm för alla, och om Riktlinjer för lokalt utvecklingsarbete.

Riktlinjerna syftar till att tydliggöra ansvarsfördelning och arbetssätt för ett lokalt och decentraliserat utvecklingsarbete inom Stockholms stad och till att tydliggöra stadsdelsnämndernas roll och mandat. Ett annat syfte är att tydliggöra hur det lokala arbetet hänger samman med den övergripande inriktningen i fullmäktiges övergripande vision, budgetinriktning och andra stadsövergripande utvecklingsprocesser.

Riktlinjerna kan sammanfattas på följande sätt.

1. Lokalt utvecklingsarbete ska utgå från ett medborgarperspektiv med stadsdelsnämnderna som nav
2. Alla stadsdelar ska utvecklas utifrån sina egna förutsättningar och unika kvaliteter med utgångspunkt från stadens vision, budget
3. Resurser ska styras till områden med störst behov
4. Uppföljningen och samordningen av det lokala arbetet ska fördjupas

Med utgångspunkt i riktlinjerna har alla stadsdelsnämnder fått i uppdrag att under 2016 ta fram lokala utvecklingsprogram. Programmen ska utgå från analyser av lokala förhållanden och en dialog med invånare, lokala aktörer samt förtroendevalda och medarbetare inom stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Under perioden 2015-2017 pågår arbetet inom Kommissionen för socialt hållbart Stockholm med kartläggningar av sociala skillnader inom staden och förslag till åtgärder på en stadsövergripande nivå. Kommissionens analyser och förslag till åtgärder och strategier ska tillsammans med de lokala analyserna utgöra utgångspunkt för de lokala utvecklingsprogrammen.

2.Nulägesanalys

Bakgrund

Skärholmens stadsdel är en del av miljonprogrammet som planerades på 60-talet som Stockholms viktigaste centrum i sydvästra delen av ytterstaden. Skärholmens fyra stadsdelar Bredäng, Sättra, Skärholmen och Vårberg är enligt Stockholms byggnadsordning karaktäriserade som ”storskaliga stadsdelar”. Kännetecknande för dessa områden är att de präglas av modernismens idéer om funktionsseparering. Bebyggelsen är varierad i de fyra stadsdelarna, utöver höga skivhus och lägre lamellhus finns områden med småhus och radhus.

Samtliga fyra stadsdelar har vattenkontakt med Mälaren och avgränsas i söder av Södertäljevägen där kommungränsen mot Huddinge går. Sättraskogen är ett omtyckt naturreservat som är lika stort som södra Djurgården, en rekreativ miljö med strandbad, naturstigar och utomhusgym som är en stor tillgång inom området. Stadsdelsnämndsområdet präglas av relativt kuperad terräng med bebyggelse, parkstråk och vägar i dalgångarna och sparad naturmark på höjdparter. Kännetecknande för området är att flera av Stockholms högsta punkter med milsvid utsikt över Mälaren och övriga staden återfins här. Skärholmens stadsdelsnämndsområde bedöms ha stor utvecklingspotential bland annat tack vare sitt dynamiska läge vid västra söderorts största affärscentrum i Skärholmen och närheten till Kungens kurva samt läget invid Mälaren.

Stadsdelsnämndsområdet har stora möjligheter och behov av att växa och målsättningen är att minst 4000 bostäder ska byggas, vilket kan innebära så mycket som en fördubbling av invånarantalet under de kommande åren. Detta är mycket välkommet men kommer också att innebära flera utmaningar i form av till exempel försörjning av skolor och övrig service.

Idag bor drygt 35 000 invånare i Skärholmen, där Sättra är den stadsdel som har lägst antal invånare med ca 7000 och Bredäng högst med ca 10 000. Andelen kvinnor och män är jämn och området har en relativt ung befolkning. Av invånarna har 69,4 % utländsk bakgrund, de är antingen födda i utlandet eller har två utrikesfödda föräldrar. I staden totalt är andelen personer med utländsk bakgrund 31,5 %.

I området har endast 36 % av invånarna eftergymnasial utbildning, att jämföra med stadens 56,9 %. Andelen öppet arbetslösa är 5,9 % jämfört med stadens 3,0 %. Vårberg och Skärholmen står för den högsta andelen på ca 6,4 %. Medelinkomsten i hela stadsdelsnämndsområdet är ca 223 200 kronor per år att jämföra med staden som i snitt ligger på 340 800 kronor.

Det är också ett stadsdelsnämndsområde som har;

- höga ohälsotal
- kortaste livslängden i Stockholm
- en stor andel ekonomiskt utsatta barnfamiljer
- en låg andel barn inskrivna i förskolan, särskilt i Vårberg
- en hög andel elever som inte är behöriga till nationellt program på gymnasieskolan
- en hög andel arbetslösa unga och vuxna
- en stor andel kvinnor med låg utbildningsnivå som står utanför arbetsmarknaden och som har en låg årsinkomst
- stor trångboddhet
- glest serviceutbud
- en låg andel ungdomar och barn som är fysiskt aktiva
- en stor andel invånare som upplever otrygghet i utemiljön

Syftet med stadsdelsnämndens lokala utvecklingsprogram är att synliggöra vad som görs/planeras för att minska skillnaderna för att invånarna i Skärholmens stadsdelsnämndsområde ska ha jämlika livschanser jämfört med övriga staden.

Metod

Analysen bottenar framförallt i statistik från Skillnadernas Stockholm, de forskningssammanställningar och åtgärdsförslag som presenteras i delrapporter från kommissionen, samlad kunskap inom staden om lokala förutsättningar och tidigare dialoger med medborgarna.

Förankring hos invånare

Medborgarna har involverats i arbetet med framtagande av mål och åtgärder på olika sätt. Stadsdelsförvaltningen har inte gjort några nya dialoger under sommarhalvåret utan utgår från de dialoger som har gjorts tidigare under året med i första hand civilsamhället. Nämndens ungdomsråd är också delaktiga i arbetet kring det lokala utvecklingsprogrammet och en stark röst i stadsdelsnämndsområdet. I arbetet med att utse de prioriterade områdena i det lokala utvecklingsprogrammet var demokratiberedningen en referensgrupp. Där finns förutom representanter från stadsdelsnämnden även representanter från

föreningar, samfund och folkhögskolorna i området. Dialog kring förslag till prioriteringar har också skett med stadsdelsnämndens politiker.

Målgrupper och statistikuppgifter

Det finns sju olika målgrupper i det lokala utvecklingsprogrammet samt två geografiska områden.

Uppväxtvillkor och utbildning

Förskolebarn

Målgruppen omfattar vårdnadshavare till barn 1-5 år, boende i Vårberg.

Analysen av andelen inskrivna barn i förskolan i Vårberg utgår från data i BOSKO där samtliga inskrivningar är registrerade samt kommuninvånarregistret som innehåller samtliga folkbokförda barn.

Skola

Målgruppen är andelen ungdomar Lillholmsskolan i Vårberg med behörighet till nationellt program på gymnasiet. Analysen utgår från statistik från Utbildningsförvaltningen och Skolverkets databas SIRIS.

Arbete och försörjning

Kvinnors sysselsättning

Målgruppen kring kvinnors sysselsättning har avgränsats till kvinnor i Vårberg i åldern 20 - 45 år. Analysen av andelen kvinnor i sysselsättning utgår från statistik i Statistik Stockholm och SCB.

Unga vuxna

Målgruppen för unga vuxna är 16-29 år i hela Skärholmens stadsdelsnämndsområde.

Analysen av andelen arbetslösa unga vuxna utgår från statistik från SCB.

Kultur och idrott

Barn och unga i Skärholmen med fokus på flickor

Målgruppen för arbetet med kultur och idrott är alla barn och unga, men en särskilt utpekad målgrupp gällande fysisk aktivitet är unga flickor i hela Skärholmens stadsdelsnämndsområde.

Analysen av andelen fysiskt aktiva unga flickor utgår från statistik från Idrottsförvaltningen och deras forskningsprojekt Ung Livsstil som de driver tillsammans med Stockholms universitet.

Boende och stadsmiljö

Levande stadsdel

Målgruppen för arbetet med en levande stadsdel, där ett ökat bostadsbyggande sker samtidigt som service och mötesplatser utvecklas på ett socialt hållbart sätt i stadsbyggnadsprocessen, är alla befintliga invånare, blivande invånare och besökare i hela stadsdelsnämndsområdet.

Analysen har arbetats fram utifrån den samlade kunskap som finns inom staden om lokala förutsättningar gällande service, idrottsutövning och möjligheterna för idrotts- och kulturverksamheter - särskilt mindre lokala aktörer, analyser och förslag till stadsstrukturer inom Fokus Skärholmen - utförda av strukturarkitekter samt Förstudie om etablering av samlingslokaler eller andra mötesplatser i Skärholmen – som tagits fram på uppdrag av Kulturförvaltningen och i Skillnadernas Stockholm.

Trygghetsarbete

I trygghetsarbetet är målgruppen de som bor, verkar och vistas i Vårberg.

Analysen har utgått från statistik från stadens medborgarundersökning, egna trygghetsmätningar och Stadens trygghetsmätning. Medborgarundersökningen visar dock endast hela Skärholmen och inte per område, vilket trygghetsmätningen gör.

Arbetsgrupper

Sju olika arbetsgrupper har bildats i arbetet med Skärholmens lokala utvecklingsprogram. Den person som driver varje arbetsgrupp är understruken. Arbetsgrupperna är följande;

Förskola

Stadsdelsförvaltningen – Charlotte Gredenberg, Britt Karlsson och Annica Hinders

Skola

Utbildningsförvaltningen – Bo Andersson och Eva Carlbaum
Stadsdelsförvaltningen – Anna Björklund och Sofia Björkvall
Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning – Inger Cronlund och Abdi-Nur Isse
Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning – Madeleine Mijatovic

Kvinnors sysselsättning

Stadsdelsförvaltningen – Anette Manoti
Skärholmen fastighetsägare (Skafast) – Karin Göransson
Kulturförvaltningen – Helena Westin
Arbetsmarknadsförvaltningen – Carina Myrvang

Unga vuxna

Arbetsmarknadsförvaltningen – Petra Hörnqvist Villaroel
Stadsdelsförvaltningen – Therese Grahn och Ivonne Barros

Barn och unga i Skärholmen med fokus på flickor

Kulturförvaltningen – Johanna Karlsson
Stadsdelsförvaltningen – Hani Parsi och Annica Malmberg
Skärholmen simhall – Lena Hiram
Idrottsförvaltningen – Magnus Åkesson
Fryshuset – Linda Peltonen

Levande stadsdel

Stadsdelsförvaltningen – Sara Heppling Trygg, Flor Luna och Anna Björklund
Idrottsförvaltningen – Sophie Dahlberg
Trafikkontoret – Hans-Olov Blom
Kulturförvaltningen – Anna Rygård
Stadsbyggnadskontoret - Eveliina Hafvenstein Säteri

Trygghet

Stadsdelsförvaltningen – Anna Björklund, Petter Olofsson, Anette Wennersten, Ivonne Barros och Anette Pettersson
Svenska Bostäder – Münibe Demirkiran
Einar Mattson – Helen Bodin
Stena Fastigheter – Sarah Pettersson
Stockholmshem – Michael Bergman
Trafikkontoret – Hans-Olov Blom
Skärholmens fastighetsägare – Björn Lindstaf
Agora Retail – Christina Engström
MTR – Emma Stenholm och Levent Orhan
Fryshuset – Linda Peltonen
Polisen – Mikael Sundberg

Material

Det underlag som har legat till grund för arbetsgruppernas analyser är följande:

- Trygghetsmätning 2014
- Stockholmsenkät
- Medborgarundersökning 2015

- Egna trygghetsmätningar
- Fryshusets nöjdhetsmätning
- Fastighetsägarnas AktivBo
- Medborgarmöten
- Visuell trygghetsvandring på 127-festivalen 2016
- Skillnadernas Stockholm och dess underlagsrapporter
- Förstudie om etablering av samlingslokaler eller andra mötesplatser i Skärholmen
- Ung Livsstils studier
- Sammanställning av enkät om föreningslivets behov av lokaler i stadsdelsområdet
- Statistik för biblioteksbesökare
- Statistik för deltagande i Kulturskolan
- Fryshusets erfarenheter och kunskap
- Kunskap och erfarenheter från utvecklandet av Skärholmens ungdomsråd
- Kunskap och erfarenheter etablering av El
- Kunskap och erfarenheter från Skärholmens simhall
- Kunskap om idrottslivets förutsättningar
- Kunskap och erfarenheter från Kulturförvaltningens växtplatsarbete i Skärholmen och Bredäng
- Samverka för barns bästa
- B. Vinnerljung et al, *Kontaktfamilj/-person för barn. Uppföljning och utvärdering med registerdata.*
- Statistik Stockholm

Resultat

Uppväxtvillkor och utbildning

Förskolan

Det som syns i analysen är bland annat att Vårberg sticker ut avseende andel inskrivna i förskolan. Det är framförallt barn som bor i östra Vårberg, i anslutning till Vårbergs centrum där inskrivningsgraden var 65,2 % i december 2015. Enligt statistik från Skolverket var 81,7 % av barnen i staden inskrivna på förskola.

Boende och inskrivna barn 1-5 år i förskolan 151231													
SdN/Planområde	Boende 1-5 år	Alla				Kommunala				Privata			
		Förskola	Fdh	Totalt	Andel %	Förskola	Fdh	Summa	Andel %	Förskola	Fdh	Summa	Andel %
24 Bredäng	662	562	15	577	87,2%	395	5	400	69,3%	167	10	177	30,7%
24 Skärholmen C	552	476	41	517	93,7%	406	0	406	78,5%	70	41	111	21,5%
24 Sättra	497	385	28	413	83,1%	228	0	228	55,2%	157	28	185	44,8%
24 Vårberg	771	492	11	503	65,2%	358	0	358	71,2%	134	11	145	28,8%
Skärholmen Sdf Totalt	2482	1915	95	2010	81,0%	1387	5	1392	69,3%	528	90	618	30,7%

I oktober 2015 var det totalt 21 hushåll som fick vårdnadsbidrag utbetalt i Skärholmens stadsdel. I februari 2016 är det endast 8 av dessa som fortfarande får vårdnadsbidrag utbetalt. Flertalet av dessa hör till familjer i Vårberg men då antalet är så pass få går det inte att se att vårdnadsbidraget skulle vara en anledning till att färre barn går i förskolan i Vårberg. Vårdnadsbidraget avskaffades 1 januari 2015, men om det beviljades innan tidigare nämnda datum gäller den längd på perioden som framgår av beslutet.

Skola

Enligt *Skillnadernas Stockholm* finns det stora skillnader i betygsnivåer mellan olika stadsdelar. Lägst andel ungdomar med betyg som ger behörighet till nationellt program på gymnasieskolan återfinns bland annat i Skärholmen stadsdelsnämndsområde.

I stadsdelsnämndsområdet hade Lillholmsskolan i Vårberg under läsåret 2014/2015 ett genomsnittligt meritvärde på 176 för elever i årskurs nio jämfört med staden på 229. Andelen behöriga till nationellt program efter årskurs nio var under samma läsåret 42 % jämfört med Bredängsskolan där 72 % hade behörighet och 87,3 % i staden. Det är fler tjejer än killar som är behöriga till de nationella programmen på Lillholmsskolan.

Det finns flera förklaringar till varför vissa har sämre förutsättningar än övriga att klara grundskolan. I Skolverkets statistikbank Siris går det att följa meritvärdet för barn kopplat till föräldrarnas utbildningsnivå samt om de har utländsk bakgrund. Det blir tydligt att framför allt föräldrarnas utbildningsnivå påverkar elevernas resultat. Lillholmsskolans resultat varierar från år till år vilket beror på att det är relativt få elever per årskull och små variationer ger stora utslag. En annan bidragande orsak är andelen nyanlända eller sent anlända elever i varje årskull vilket påverkar det genomsnittliga meritvärdet och antal elever med godkända ämnen. I Vårberg var utflyttningsnettot 53 % år 2015, vilket innebär att en hög andel av befolkningen dessutom flyttar in och ut i området som troligtvis också påverkar resultaten.

Arbete och försörjning

Kvinnors sysselsättning

Det finns en hög arbetslöshet bland kvinnor i Vårberg. Trots det är de som är inskrivna på Jobbtorget enbart 10 kvinnor från Vårberg i vår utvalda åldersgrupp. Arbetsgruppen behöver i sitt fortsatta arbete ta reda på varför det är så få som är inskrivna på Jobbtorg.

Avgränsning i ålder för vald målgrupp är 20-45 år. Anledningen till avgränsningen i ålder beror på att stadsdelsförvaltningen bedömer att det är troligt att majoriteten av kvinnor i denna åldersgrupp har barn. Barnens uppväxtvillkor och hälsa hör till stor del ihop med mammans hälsa och försörjningsnivå, därför är detta en angelägen målgrupp.

Det har dock varit svårt att få fram statistikuppgifter för vald målgrupp. Följande har dock gått att få fram;

- År 2014 var antalet kvinnor i ålder 20-64 år 5 936 st. i Vårberg
- Av Vårbergs befolkning i åldern 16 - 64 år var år 2014 73,2 % inrikes födda med två utrikes födda föräldrar. Genomsnittet i staden för samma grupp är 34,7 %.
- I oktober 2015 var 3,2 % av kvinnorna 20-24 år och 7,8 % av kvinnorna 25-54 år öppet arbetslösa jämfört med 1,2 % respektive 3,2 % i staden.
- Inkomsten per år är hälften så hög som för kvinnor i staden generellt.

Fler uppgifter från enheten för försörjningsstöd samt enheten för funktionsnedsatta kommer att användas för att ta reda på mer om kvinnor i Vårberg. Genom dessa hoppas förvaltningen få en tydligare bild av kvinnor som är aktuella inom socialtjänsten, vad gäller sysselsättning, utbildning, utländsk bakgrund och funktionsvariation. Uppgifterna kan sedan ligga till grund, både för att värdera vilken typ av insatser som ska prioriteras, samt ge möjligheter till kontaktytor, genom exempelvis Jobbtorget uppsökande verksamhet.

Trots den bristande statistiken i nuläget, är ett antagande att fler kvinnor i den avgränsade gruppen behöver arbete, utbildning, nätverk och fritidsaktiviteter. För att kunna välja rätt insatser behövs mer detaljerad kunskap om och förståelse för kulturella, sociala och ekonomiska aspekter och sammanhang.

Unga vuxna

Stadsdelsnämndsområdets unga vuxna har en högre arbetslöshet jämfört med staden. Utbildningsnivån hänger samman med möjligheterna till att få arbete. Det är svårt att långsiktigt komma in på arbetsmarknaden utan gymnasieutbildning. I Skärholmen var det 24,7 % som år 2014 endast hade gått klart grundskolan jämfört med 13,4 % i staden.

Nedan är statistik över andelen arbetslösa i Skärholmen jämfört med staden. Skärholmen ligger avsevärt högre än genomsnittet i staden.

Område	18-19 år	20-24 år	25-54 år	55-64 år	Totalt
Hela staden	3,5%	2,9%	3,6%	2,6%	3,4%
SD024 - Skärholmen	4,6%	4,8%	7,4%	4,2%	6,4%
Bredäng	6,2%	4,8%	7,0%	5,2%	6,5%
Såtra	3,6%	4,9%	6,7%	3,6%	5,8%
Skärholmen	3,9%	5,1%	8,2%	3,8%	6,8%
Vårberg	4,5%	4,7%	7,6%	4,0%	6,6%

Andel arbetslösa efter ålder år 2013 (SCB)

Kultur och idrott

Barn och unga i Skärholmen med fokus på flickor

I skillnadernas Stockholm konstateras att utbudet och nyttjandet av såväl organiserad som spontan idrott inte är jämlik eller jämställd och att det framförallt är unga tjejer i socioekonomiskt utsatta områden som är kraftigt underrepresenterade.

I Skärholmens stadsdelsnämndsområde är enbart 14 % av flickorna medlemmar i en idrottsförening vilket kan jämföras med 57 % bland flickor i Bromma.

I analysen över unga tjejer och deras användande av aktiviteter kopplade till idrott och kultur har tre svagheter som behöver brytas för att öka ungas engagemang i idrott och kultur identifierats:

- Tillgång till lokaler anpassade för aktiviteter för unga tjejer.
- Verksamheter riktade till unga tjejer.
- Hitta tydligare och mer strukturerade samverkansformer, exempelvis kulturskola-bibliotek-studieförbund-simhall-fritidsgårdar-föreningar-ungdomsråd

Kultur och idrott har på många områden visat sig gå hand i hand med boende och stadsmiljö. Därför finns det all anledning att låta frågor kring utbud av kultur och idrott även avspeglas i arbetet med ”Fokus Skärholmen” som behöver ta höjd för dessa områden för att få till en levande stadsdel. När analysen arbetats fram har det blivit allt tydligare att det finns ett behov av att skapa en planering där externa aktörers lokalbehov för verksamheter inom kultur och idrott ges utrymme i stadsplaneringen, och att flexibiliteten i dessa lokaler behöver öka.

Boende och stadsmiljö

Levande stadsdel

I arbetet med Fokus Skärholmen och uppdraget om socialt hållbar stadsutveckling har det blivit tydligt att staden behöver ta ett ansvar

för mer än bostadsbyggande. Utöver service och arbetsplatser behöver till exempel utövare och aktörer inom idrott, kultur och föreningsliv ges utrymme och stöttande strukturer i såväl planering som genom hela stadsbyggnadsprocessen.

I analysen konstateras följande:

- Många ungdomar i lågstatusområden står av olika skäl utanför den organiserade idrotten.
- En del ungdomar i lågstatusområden väljer istället fysisk aktivitet och idrott i egenorganiserad och spontan form, och dessa aktiviteter sker i närområdet.
- Om närområdet inte erbjuder goda möjligheter till föreningsaktivitet och attraktiva, trygga, nära platser för fysisk aktivitet så kommer dessa inte till stånd.

Detta kan man möta på olika sätt i planeringen:

- Genom att tillgodose behovet av ytor och lokaler för icke-organiserade aktiviteter.
- Genom att öppna upp för fler föreningar att etablera sig i området och på det sättet öka föreningsdeltagandet.
- Genom att tillhandahålla lokaler och ytor för andra/alternativa aktörer inom idrotts/fritidssektorn.
- Genom att visa på att det utanför planområdet finns t ex fotbollsplaner och att det således inte behövs mer av just detta.
- Genom att koppla området tydligare till övriga staden så att det blir lättare och naturligare för invånarna i området att ta del av utbudet av aktiviteter och platser i övriga staden (samt locka människor från övriga staden att ta del av Skärholmens utbud och därmed skapa ett större underlag och en blandad skara deltagare).

Det är viktigt att alla aktivitetsytor och fritidslokaler inte handlar om fysisk aktivitet och idrott. Trenden mot en ökad rumslig integration av olika funktioner innebär för idrotten att denna inte kan ses som en isolerad funktion utan som en del i en mångfunktionell bebyggelse där sociala, kulturella, kommersiella, offentliga funktioner samsas och samverkar med idrottens funktioner och aktiviteter. Idrottsanläggningar eller -ytor är ofta väl avgränsade, väl definierade och ganska slutna – främst av praktiska skäl för att till exempel bollen inte ska fara ut på gatan. Detta medför att det finns en barriär för att delta i idrottsaktiviteter om du inte redan är van och bekväm med detta.

En viktig del i planeringen är att ta tillvara ytorna som gränsar till exempel idrottsytor, det som kan kallas gränzoner. Här bör ytor för spontan fysisk aktivitet, men kanske framförallt för socialt umgänge, skapas för att mjuka upp gränsen mot den mer traditionella idrottsytan. Om du kan uppehålla dig nära idrottsytorna

kan du inspireras och känna mod att delta i idrottsaktiviteter. Vid utformningen av en plats för socialt umgänge i samband med idrottsytor bör dock dessa utformas så att man kan utöva sin aktivitet utan att bli "tittad på", då detta kan avskräcka flickor från att delta.

Skärholmens stadsdelsnämndsområde behöver växa för att ett bredare idrotts- och kulturutbud ska kunna utvecklas och nya mötesplatser skapas så att resurser och möjligheter blir mer jämlikt fördelade mellan Skärholmen övriga delar av staden. Det är också viktigt att se över olika former av serviceutbud och möjligheten till att skapa arbetsplatser. Arbetet med socialt hållbar stadsutveckling kommer att ske på olika sätt. Inom stadsbyggnadsprocessen förstås, men genom kopplingen mellan Fokus skärholmen och det lokala utvecklingsprogrammet kan staden arbeta med prioriterade åtgärder som dels är förvaltningsövergripande på ett annat sätt än själva stadsbyggnadsprocessen, och dels är sådant som kan utveckla stadsbyggnadsprocessen i en mer hållbar riktning genom att fler infallsvinklar tas tillvara. Det handlar om att utgå från kunskap om skillnader i livsvillkor som kan förbättras genom investeringar och förändringar av den fysiska miljön. Den analys som gjorts visar främst på behovet av olika mötesplatser. Det är dock viktigt att inom ramen för "Fokus Skärholmen" också säkerställa att olika former av service utökas, då även det utbudet, enligt Skillnadernas Stockholm, konstateras vara ojämnt fördelat i staden.

Trygghet

Trygghetsarbetet är sedan lång tid tillbaka prioriterat inom stadsdelsförvaltningen. Trots detta är det många som känner sig otrygga eller mycket otrygga i områdets bostadsområden. I Trygghetsmätningen 2014 går att läsa att i Skärholmens stadsdelsnämndsområde kände sig 58 % otrygga när de går hem ensamma på kvällen. I Vårberg var det 21,5 % kvinnor och 18,4 % av männen som kände sig otrygga eller mycket otrygga i sitt bostadsområde jämfört med 12 % av kvinnorna och 3,6 % av männen i Bredäng.

I fastighetsägarnas undersökningar går det att utläsa att hyresgästerna efterfrågar en hel och ren utemiljö samt påtalar att utrymmen i det egna fastighetsbeståndet kan uppfattas som otrygga, exempelvis kallare. Många av de boende i Vårberg känner sig otrygga i centrum och speciellt på kvällstid efter klockan 22. Centrum anses vara en samlingspunkt för olika gäng och det skapar en känsla av otrygghet. Flertalet menar att Vårberg är ett otryggt ställe på grund av olika intriger i området. Boende uppskattar när platser övervakas av polis eller Lugna Gatan. De önskar att det förekom på fler platser. Den uppåtgående trenden av upplevd otrygghet i bostadsområdena behöver brytas.

I det lokala utvecklingsprogrammet mäts tryggheten med indikatorer från trygghetsmätningen, egna trygghetsmätningar och fastighetsägarnas undersökningar. Trygghet är en subjektiv känsla och beror på flera faktorer som exempelvis individens ålder, kön och om individen har ett arbete. I det lokala utvecklingsprogrammet definieras trygghet som känslan av att känna sig trygg utomhus i sitt bostads- och närområde och oron för att utsättas för brott. Det är alltså den upplevda tryggheten som mäts.

Oro för bostadsinbrott, sexuella trakasserier, rån och även oro för att vistas på sin närmaste tunnelbanestation samt att gå hem ifrån närmaste tunnelbanestation är exempel på situationer där boende i Vårberg känner sig otrygga. Exempelvis svarar 27 % i Vårberg att de är mycket ofta oroliga för att kvälls- eller nattetid gå hem ifrån den tunnelbanestation som ligger närmast där de bor eller att de avstår från att använda stationen därför att de skulle kunna utsättas för brott. Jämfört med 9 % för staden som helhet. Att vara otrygg och orolig för att utsättas för brott får konsekvenser i vardagslivet. Många boende anser att ungdomar stör ordningen och känner då ett obehag. Mörk och dålig belysning skapar också en känsla av otrygghet samt synligt narkotikaförsäljning/missbruk i området. I statistik över boende i området är det gruppen 16-29 år som känner mest oro för att gå ut sent i området och som känner en otrygghet i området. Många av invånarna i Vårberg anger nedskräpning och skadegörelse som en stor faktor till den upplevda otryggheten. Ett område som inte upplevs som omhändertaget alstrar otrygghet.

Det finns ett samband mellan alla fokusområden och de sitter alla ihop med varandra. Det går inte att endast arbeta med det ena området, utan de påverkar alla varandra. För att uppnå goda resultat i Skärholmens stadsdelsnämnds lokala utvecklingsprogram är det av största vikt att alla områden och arbetsgrupper arbetar tätt ihop.

3. Geografiska/tematiska prioriteringar

Vårberg är prioriterat i stadsdelsförvaltningens lokala utvecklingsprogram. Det finns i det lokala utvecklingsprogrammet sju *tematiska prioriteringar* och två *geografiska prioriteringar*. Under varje tematisk prioritering finns ytterligare ett antal prioriteringar.

Uppväxtvillkor och utbildning

- Analysen har visat att majoriteten av de barn som inte är inskrivna i förskolan är boende i östra Vårberg, med närhet till Vårbergs centrum och tunnelbanan. Här görs en tematisk prioritering är att öka andelen inskrivna barn i förskolan.
- För utbildning är den geografiska prioriteringen förskoleklass till årskurs 9 i Lillholmsskolan i Vårberg. Här görs en tematisk prioritering är att alla ska fullfölja grundskolan med godkända betyg.

Arbete och försörjning

- För att öka kvinnors sysselsättning önskar arbetsgruppen nå kvinnor i Vårberg i ålder 20 - 45 år. Den tematiska prioriteringen är att skapa ökade möjligheter till arbete och sysselsättning, nätverk, fritidsaktiviteter samt attraktiva och tillgängliga offentliga rum för målgruppen.
- Att öka andelen unga vuxna 16-29 år som är inskrivna på Jobbtorg att komma i arbete/studier är en tematisk prioritering. Den geografiska prioriteringen är unga vuxna 16-29 år som bor i Skärholmens stadsdelsnämndsområde. Utöver detta anser arbetsgruppen att ett viktigt mål är att minska utanförskapet i målgruppen genom att fler skrivs in på Jobbtorg Unga och därmed kan ta del av insatser som leder vidare till egen försörjning.

Kultur och idrott

Analysen har visat att det är unga tjejer i hela Skärholmens stadsdelsnämndsområde som berörs av den tematiska prioriteringen att öka ungas engagemang för kultur och idrott och på sikt alla unga, både pojkar och flickor.

Boende och stadsmiljö

- Den tematiska och geografiska prioriteringen är att hela Skärholmens stadsdelsnämndsområde ska växa genom fler invånare och besökare för att ett bredare service-, idrotts- och kulturutbud ska kunna utvecklas och nya inkluderande mötesplatser skapas. Utveckling och tillägg i form av bostäder och andra funktioner ska bidra till att utforma miljöer där fler människor möter varandra i vardagen, öka genomströmningen och minska rumslig och geografisk segregation. De offentliga rummen och tillgång till urbana verksamheter är nyckelfaktorer för att genom stadsbyggande bidra till att resurser och möjligheter blir mer jämlikt fördelade mellan Skärholmen övriga delar av staden.

Genom att projektgrupperna för Fokus Skärholmen och det lokala utvecklingsprogrammet är knutna till varandra kan *var* och *vilken typ* av stadsbyggnadsinvesteringar som behövs diskuteras övergripande och investeringar och utveckling styras dit den gör mest nytta.

- För att skapa möjligheter till den tematiska prioriteringen att öka tryggheten syftar insatserna till att nå de som verkar, bor och vistas i Vårberg som är den geografiska prioriteringen.

4. Målsättningar och prioriterade åtgärder (aktiviteter)

Arbetsgrupperna har tagit fram mål och aktiviteter. Grupperna har kommit olika långt i arbetet med aktiviteter som behöver utvecklas ytterligare under hösten för att slutligen fastställas i verksamhetsplanen för 2017. Förvaltningen har därför angett förslag på aktiviteter som föreslås utredas närmare om de är genomförbara under några mål. Målvärden kommer att anges under förväntat resultat som också är de indikatorer som förvaltningen valt inledningsvis i arbetet med det lokala utvecklingsprogrammet. En större tydlighet kring ansvarig förvaltning/bolag eller annan samarbetspartner behöver också klargöras under hösten.

Uppväxtvillkor och utbildning

Mål

Barn i Vårberg går i förskola

Förväntat resultat (1-3 år och 5-10 år)

- Andelen barn i förskola ökar

Aktiviteter

- En introduktionsförskola öppnas i Vårberg där föräldrar kan delta i syfte att öka kunskapen om förskolan och få fler föräldrar att låta sina barn i yngre åldrar börja i förskolan.

Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Stadsdelsförvaltningen

- En Familjecentral startas

Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Stadsdelsförvaltningen

Mål

Barn i Vårberg fullföljer grundskolan med godkända betyg

Förväntat resultat 1-3 år

- Andelen barn/unga som fullföljer grundskolan ökar
- Andelen barn/unga som har godkända betyg i åk 9 ökar

Förväntat resultat 5-10 år

- Andelen barn/ungdomar som fullföljer grundskolan ökar ytterligare
- Andelen barn/unga som har godkända betyg i åk 9 ökar ytterligare

Aktiviteter

- Stödja skolan ur ett socialt perspektiv
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Utbildningsförvaltningen i samarbete med stadsdelsförvaltningen

Förslag till andra aktiviteter för att uppnå målet

- Stadsdelsförvaltningen föreslår att arbetsgruppen utreder ytterligare aktiviteter. Exempelvis möjligheten att tillföra ytterligare resurser i skolan och undersöka goda exempel, till exempel mentorer.

Arbete och försörjning

Mål

Kvinnor i Vårberg (20-45 år) har goda livschanser

Förväntat resultat 1-3 år:

- Andelen av målgruppen som är sysselsatta i arbete eller studier ökar
- Kunskap finns kring vilka behov och möjligheter som finns för arbete och deltagande i det offentliga rummet* för kvinnor i Vårberg

(*med offentliga rum menas alla platser, inomhus eller utomhus, där allmänheten har tillträde)

Förväntat resultat 5-10 år:

- Andelen sysselsatta kvinnor i Vårberg (arbete eller studier) ökar
- Andelen sjukskrivna kvinnor i Vårberg minskar
- Andelen kvinnor i Vårberg som uppbär försörjningsstöd minskar

Aktiviteter:

- Aktiviteter skapas av kvinnor och sker fysiskt i det offentliga rummet i Vårberg
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Kulturförvaltningen
- Förutsättningarna skapas för ett socialt företagande drivet av kvinnor
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Kulturförvaltningen

Förslag till andra aktiviteter för att uppnå målet

- Stadsdelsförvaltningen föreslår att arbetsgruppen utreder möjligheten att i samarbete med Arbetsmarknadsförvaltningen och andra stadsdelar ta fram skraddarsydda utbildningar inom olika bristyrken.

Mål

Unga vuxna, 16-29 år, har arbete eller studerar

Förväntat resultat 1-3 år

- Andelen unga vuxna 16-29 som är inskrivna på Jobbtorg ökar

Förväntat resultat 5-10 år

- Andelen unga vuxna 16-29 år som går vidare från Jobbtorg till arbete eller studier ökar
- Andel försörjningsstödstagare avslutade till arbete/studier ökar
- Andel aspiranter upp till 29 år som är självförsörjande sex månader efter avslut på Jobbtorg ökar
- Majoriteten av de unga vuxna upp till 29 år som uppbär försörjningsstöd inom Skärholmen stadsdelsområde är inskrivna på Jobbtorg

Aktiviteter:

- SIG-insatser skapas för målgruppen.
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Stadsdelsförvaltningen

Förslag till andra aktiviteter för att uppnå målet

- Stadsdelsförvaltningen föreslår att arbetsgruppen utreder möjligheten att i samarbete med arbetsmarknadsförvaltningen och andra stadsdelar tar fram skraddarsydda utbildningar inom olika bristyrken.

Kultur och idrott

Mål

Unga är engagerade i kultur och idrott

Förväntat resultat 1-3 år:

- Flickor i högstadieåldern som uppger att de är fysiskt aktiva ökar (mäts inte varje år)

Förväntat resultat 5-10 år:

- Ungdomar i högstadieåldern som uppger att de är fysiskt aktiva ökar ytterligare
- Verksamheter och föreningar som erbjuder kultur och idrott är jämställdhetsintegrerade.

Aktiviteter:

- Fortsätta utveckla Västerholmsparken och Ungdomsbiblioteket i Bredäng.
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Stadsdelsförvaltningen - Västerholmsparken
Kulturförvaltningen – Biblioteket

- Fortsätta ge förutsättningar för och stärka basket för tjejer – Sydcenter.
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Idrottsförvaltningen
- Fortsätta samarbetet mellan El Sistema och stadsdelsnämndsområdets förskolor, men också ha en långsiktig plan för hur även Söderholmsskolan och Sätorskolan kan samarbeta med El Sistema.
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Stadsdelsförvaltningen
- Ett utbildningsprogram tas fram av ansvarig förvaltning i samarbete med 127-festivalen, Fryshuset, Kulturförvaltningen och föreningar som möter ungdomar på fritiden. Utbildningsprogrammet syftar till att öka kunskapen om verksamhetens jämställdhet avseende planering, ekonomi, utbud, bemötande mm. Utbildningen ska stimulera verksamheter att tillämpa ett normkritiskt förhållningssätt.
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Stadsdelsförvaltningen
- Ansöka om medel för en sportstruck.
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Idrottsförvaltningen

Förslag till andra aktiviteter för att uppnå målet

- Stadsdelsförvaltningen föreslår att arbetsgruppen undersöker möjligheten att ta fram ett investeringsstöd som verksamheter kan söka för att anpassa lokaler för verksamheter riktade till flickor.
- Att arbetsgruppen utreder möjligheten till en 4H gård samt konstgräs på fotbollsplanen i Bredäng.

Boende och stadsmiljö

Mål

Skärholmen är en levande stadsdel där invånarna trivs med sitt boende och den service som erbjuds samt kan mötas för arbete, studier, kultur och idrott.

Förväntat resultat 1-3 år:

- Antalet mötesplatser där flera funktioner i form av till exempel föreningsliv, spontanidrott, föreningsidrott och kultur finns samlade ökar

- En paraplyorganisation för föreningslivet har etablerat sig och har lokaler

Förväntat resultat 5-10 år:

- Antalet mötesplatser där flera funktioner i form av föreningsliv, idrott och kultur finns samlade ökar ytterligare
- Stadsdelsnämndsområdets parker och grönområden upplevs attraktiva
- Vårberg IP är en mötesplats för föreningsliv, idrott, spontanidrott och kultur
- Välbefinnandet hos invånarna i stadsdelsnämndsområdet ökar
- Trångboddheten i stadsdelsnämndsområdet minskar
- Utflyttningen i Vårberg minskar
- Nöjdheten med tillgång till platser för kultur och idrott hos invånarna i stadsdelsnämndsområdet ökar
- Stadsdelskvalitetsindex för stadsdelsnämndsområdet ökar
- Antalet bostäder i stadsdelsnämndsområdet ökar

Aktiviteter:

- Kulturhändelser erbjuds i Vårberg Centrum med omgivning så länge projektet Kultur i Vårberg pågår
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Stadsdelsförvaltningen
- Modell om behovet av lokaler för kultur- och idrottsverksamhet drivna av fria aktörer tas fram.
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Idrottsförvaltningen och kulturförvaltningen med stöd från stadsdelsförvaltningen och stadsbyggnadskontoret.
Åtgärden kräver medel för en processledare och förstudie/utredning.
- Stadsdelsförvaltningen och idrottsförvaltningen skapar med stöd från Trafikkontoret gemensamma idrottsytor i stadsdelsnämndsområdet.
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Idrottsförvaltningen och stadsdelsförvaltningen
- Trafikkontoret genomför konceptet ”Levande Stockholm” i stadsdelsnämndsområdet.
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Trafikkontoret
- Arbetsätt för hur ytor för flickors och kvinnors aktiviteter kan prioriteras i planeringen tas fram.

Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:

Idrottsförvaltningen

- Tyngdpunkters och stråks styrkor och svagheter analyseras utifrån ett stadsbyggnadsperspektiv (stadsform och markanvändning).

Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:

Stadsbyggnadskontoret med stöd från, stadsdelsförvaltningen och kulturförvaltningen Åtgärden kräver medel för utredning.

Förslag till andra aktiviteter för att uppnå målet

Stadsdelsförvaltningen föreslår att arbetsgruppen utreder möjligheten att t ex:

- Styra investeringsstöd från stadens bostadsutveckling mot Skärholmen.
- Öka antalet arbetsplatser i stadsdelsnämndsområdet, t ex med en saluhall / Utredda strategier för att öka antal arbetsplatser (ansvarig?)
- En stadspark i varje stadsdel kvalitetsutvecklas avseende växtlighet, hantering av dagvatten, aktiviteter och lekparker med teman utvecklade tillsammans med invånarna.
- Säkra möjligheten till samlingslokaler
- Ungdomsbiblioteket utvecklas
- Ett kulturcentrum skapas
- Levande centrum i alla stadsdelar skapas

Dessutom

- Bevakas att antalet bostäder och servicen ökar i området genom ”Fokus Skärholmen”

Mål

Invånare i Vårberg är trygga

Förväntat resultat 1-3 år

- Den upplevda otryggheten i Vårberg minskar
- Vid investering i den fysiska miljön planeras och genomförs trygghetsskapande åtgärder
- Boinflytandet ökar
- Ett levande centrum för alla i Vårberg skapas

Förväntat resultat 5-10 år

- Den upplevda otryggheten i Vårberg minskar ytterligare
- Trygghetsindex i AktivBo ökar
- Nöjdheten med skötsel i Vårbergs centrum, bostadsområden och parkområden ökar

Aktiviteter:

- Stadsdelsförvaltningen ger föreningar i uppdrag att ha egna städområden. Lokala överenskommelser skrivs med föreningarna och de får betalt för att städa överenskommen plats.
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Stadsdelsförvaltningen
- Antalet grannsamverkansföreningar ökar i Vårberg.
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Polisen
- Stadsdelsförvaltningen anställer medborgarvårdare som ökar engagemanget bland de boende. Medborgarvårdarna rör sig ute i Vårberg och är stadsdelsförvaltningens förlängda arm.
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Stadsdelsförvaltningen
- Fryshuset, polisen och stadsdelsförvaltningen arbetar tillsammans för att öka samarbetet med samfunden och föreningarna.
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Fryshuset, polisen och stadsdelsförvaltningen
- Agora Retail, Fryshuset, Trafikkontoret, pensionärsrådet, funktionshindersrådet, SL, MTR och stadsdelsförvaltningen arbetar för att skapa ett levande centrum för alla.
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Stadsdelsförvaltningen
- Arbetsgruppen genomför en trygghetsvandring tillsammans i Vårberg för att identifiera otrygga platser och stråk i syfte att kunna skapa en trygg fysisk miljö. I anslutning till trygghetsvandringen tas det gemensamt fram ett underlag för vad aktörerna tillsammans kan göra på de utpekade platserna.
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Skärholmens fastighetsägare
- Skärholmens fastighetsägare anordnar ett seminarium som ett led i att minska den olaga andrahandsuthyrningen.
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Skärholmens fastighetsägare

- Berörda bostadsbolag samverkar med socialtjänst för ett aktivt och strategiskt arbete med att motverka och åtgärda olaga andrahandsuthyrning.
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Bostadsbolagen
- Ett nytt samverkansavtal tas fram mellan polis och stadsdelsförvaltning.
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Stadsdelsförvaltningen och polisen
- Tydliga strategier för hur misstanke om droghandel och narkotikabruk ska rapporteras utarbetas.
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Polisen
- Insatser och aktiviteter för unga vuxna utvecklas.
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Stadsdelsförvaltningen ansvarar för åtgärden tillsammans med arbetsmarknadsförvaltningen, kulturförvaltningen och idrottsförvaltningen
- Stadsdelsförvaltningen, bostadsbolagen, civilsamhället, utbildningsförvaltningen och polisen arbetar aktivt för att öka andelen nattvandrare.
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Stadsdelsförvaltningen
- Bostadsbolagen bjuder aktivt in till bomöten för att öka engagemanget för området. Bostadsbolagen bjuder in andra aktörer för att informera om deras arbete.
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Bostadsbolagen
- BRÅ genom polis, stadsdelsförvaltningen, bostadsbolagen, brandmyndigheten och SL arbetar för att öka andelen besökare på medborgarmöten.
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Stadsdelsförvaltningen
- Fryshuset, polisen och stadsdelsförvaltningen arbetar tillsammans för att öka samarbetet med samfunden och föreningarna.
Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Fryshuset, polisen och stadsdelsförvaltningen

- Stadsdelsförvaltningen ser över förutsättningarna att skapa en medborgarpanel/invånarpanel.

Ansvarig förvaltning/bolag/annan samarbetspartner:
Stadsdelsförvaltningen

5. Genomförande

Under hösten kommer en styrgrupp för det lokala utvecklingsprogrammet att tillsakapas där representanter för andra förvaltningar och samarbetspartners kommer att bjudas in. Syftet är att stärka beslutsfattandet kring olika aktiviteter för att öka möjligheten till genomförande. Förvaltningen kommer också att starta ett arbete med att tydligare förankra det lokala utvecklingsprogrammet inom förvaltningens verksamheter. Som en start har avdelningscheferna i förvaltningens ledning fått ansvar för varsitt utvecklingsområdena. Utöver de aktiviteter som arbetsgrupperna identifierat i nuläget finns det både pågående arbete och utvecklingsmöjligheter för ytterligare aktiviteter utifrån förvaltningens uppdrag på enheterna som möter våra utpekade målgrupper.

Uppväxtvillkor och utbildning

Programmet för att öka andelen inskrivna barn i förskolan i Vårberg innebär en samverkan med BVC, i övrigt planeras ingen samverkan med externa aktörer. Stadsdelsförvaltningen tar kontakt med BVC och planerar vilka informationsinsatser som kan genomföras med hjälp av deras verksamhet. Ett alternativ är att en person från öppna förskolan närvarar på BVC och informerar om förskolans verksamhet.

Målgruppen för det lokala utvecklingsprogrammet omfattar vårdnadshavare till barn 1-5 år, boende i Vårberg. Målgruppen kommer i ett senare skede att involveras och bjudas in till dialogforum för att diskutera eventuella hinder för inskrivning i förskolan.

Medverkande aktörer: Stadsdelsförvaltning, Jobbtorget, Kulturförvaltningen, Skärholmens Fastighetsägarförening.

Under hösten 2016 kommer stadsdelsförvaltningen tillsammans med utbildningsförvaltningen och Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltningen och Spånga-Tensta stadsdelsförvaltningen utreda hur skolan kan stödjas ur ett socialt perspektiv.

Arbete och försörjning

För att öka kvinnors sysselsättning i Vårberg involveras de kvinnor i Vårberg som är med i föreningar och boendegrupper i gruppen.

Andra aktörer: Centrumägaren, bostadsbolagen, BVC, Öppna förskolan, folkhögskolorna, SFI- undervisning, Idrottsförvaltningen, Stockholms Business region, kulturarbetarnätverket och kulturcentrat Kummelholmen som är under uppbyggnad.

Arbetet organiseras genom möten, intervjuer, insamlande av uppgifter och uppsökande. Ansvaret att arbeta med att unga vuxna inom staden ska komma vidare till arbete/studier ligger dels på stadsdelsförvaltningen och dels på Arbetsmarknadsförvaltningen och Jobbtorg Stockholm som under hösten 2015 startade Jobbtorg Unga i Skärholmen vilket innebär ett utökat arbete med och fokus på målgruppen 16-29 i utanförskap.

De prioriterade områdenas främsta samverkansparter är Jobbtorg Unga och Skärholmen Stadsdelsförvaltning. Under hösten 2016 kommer former för att inhämta ungdomars/unga vuxnas synpunkter att utvecklas inom ramen för Jobbtorg Unga med syfte att öka delaktigheten från målgruppen i utformningen av verksamheten.

En analys av inskrivna på Jobbtorg Unga visar att målgrupperna unga vuxna med försörjningsstöd och ingång 20-29 (unga utan försörjningsstöd) har en stor övervikt av män, samtidigt som en majoritet av försörjningsstödstagarna är kvinnor.

Stadsdelsförvaltningens försörjningsstödsenhet kommer att analysera sina ärenden med syfte att identifiera möjliga förklaringar till denna snedfördelning. Inom ramen för SUVAS kommer en särskild satsning göras på kvinnor i utanförskap för att dels hitta dem, dels kunna erbjuda insatser anpassade till behovet i målgruppen.

Kultur och idrott

För att öka andelen flickor som tar del av kultur och idrott i stadsdelsnämndsområdet önskar arbetsgruppen involvera fler aktörer. Det är följande: JKS, IFK Stockholm, Sättra SK, Skärholmens ungdomsråd, Vi unga, Vuxenskolan, ABF, Studieförbundet, Scouterna, Mälarhöjdens IK, Eritreanska föreningen, Somaliska föräldraföreningen, Mälarhöjdens ridskola, Centrumägare i området

Målgruppens synpunkter kommer inhämtas under hösten 2016 och former för detta kommer tas fram.

Boende och stadsmiljö

För att planera och genomföra åtgärderna rörande kultur och idrott kopplat till Fokus Skärholmen finns en arbetsgrupp med representanter från stadsbyggnadskontoret, idrottsförvaltningen, kulturförvaltningen och stadsdelsförvaltningen. Denna arbetsgrupp har i samverkan tagit fram åtgärdsförslag gällande idrott och kultur i planeringen och kommer att driva arbetet vidare gemensamt.

Utökning av förvaltningar och bolag i samverkan

För övriga berörda förvaltningar som har uppdrag och möjlighet att styra fysiska investeringar till områden med störst behov, som utbildningsnämnden och stadens bostadsbolag, behöver dessa när det gäller fysiska investeringar i den byggda miljön få i uppdrag att ta fram egna målsättningar i linje med de åtgärdsförslag som presenteras i kommissionens rapporter. Det kan handla om:

- att utveckla koncept med ökade möjligheter för delat användande, så som att möjliggöra för föreningar att hyra in sig i skollokaler.
- att reinvestera i eller förändra befintliga bestånd för att skapa nya användningsområden och nya mötesplatser i befintliga fastigheter och på befintlig fastighetsmark, så som att möjliggöra för föreningar att hyra in sig i lokaler med hanterbar hyra och att utforma en utemiljö som är trygg och inbjuder till möten mellan de boende.
- med anledning av kunskapen om att flickor i stor utsträckning väljer aktiviteter kopplade till skolan utforma den fysiska miljön runt skolan för att ge ökade möjligheter för flickors fysiska aktivitet
- att samarbeta med civilsamhället och stadsdelsförvaltning för att stärka utbudet av kultur och sociala- samt idrottsaktiviteter.

Metoder för att arbeta med relevanta och blandade fokusgrupper, primärt med unga tjejer, för gestaltning och innehåll i den offentliga miljön kopplat till nybyggnation behöver tas fram. Det finns idag ett pågående arbete med att planera för aktivitetsplatser för och med unga tjejer genom stadsdelsnämndens ungdomsråd, vilket kan utvecklas och stärkas ytterligare genom att involvera fler unga tjejer i planeringen. Skolan är den plats där barn och unga samlas och ett samarbete mellan skola och andra aktörer i syfte att utveckla området som kan vävas ihop med utbildningen vore värt att testa.

I stadsbyggnadsprocessen ingår detaljplaner där invånare ges möjlighet att lämna synpunkter på föreslagen utveckling. Arbetet med att sprida information om samråden kan förbättras och staden kan skapa möjligheter att på platsen för en investering annonsera planerna för den offentliga miljön i syfte att få in fler synpunkter. Platser för pop-up aktiviteter kan samordnas med platser för dialog och samtal kring pågående projekt. Sådana händelser blir ett sätt att

signalera förändring och dessa kan vara arenor för samtal om de processer som pågår såväl i staden som helhet som lokalt.

Under hösten 2016 kommer former för att inhämta boendes synpunkter att utvecklas inom ramen för Ökad trygghet i Vårberg med syfte att öka delaktigheten för målgruppen i utformningen av verksamheten.

Alla delaktiga aktörer är med i en arbetsgrupp för att planera genomförande och utbyte av erfarenheter. Samarbetet underlättas genom att aktörerna gemensamt har tagit fram mål och träffas regelbundet. Målgruppen har involverats i de tidiga analyser som har gjorts och de kommer att involveras ytterligare framöver via medborgarvärdar, medborgarmöten och övriga kanaler som riktar sig utåt.

Arbetsgruppen önskar därmed, förutom redan medverkande aktörer att involvera: Utbildningsförvaltningen, hyresgästföreningen centralt och lokalt, och Arbetsmarknadsförvaltningen.

6. Metoder för att mäta måluppfyllelse

Indikatorerna har förvaltningen valt att lägga under avsnitt 4; målsättning och prioriterade åtgärder. Nedan redovisas var och när indikatorerna kommer att redovisas samt vilka uppföljningssystem som kommer att användas. Utöver valda indikatorer kommer grupperna att se över om andra uppföljningssystem/metoder kan användas för att följa om målet uppnås. Grupperna kommer också att arbeta vidare med att ta fram indikatorer som mäter om aktiviteterna/arbetssätten genomförs.

Uppväxtvillkor och utbildning

Barn i förskolan mäts kontinuerligt genom tertialrapporter och verksamhetsberättelse. För att tydliggöra skillnaderna per område kommer indikatorn även att redovisas per område från och med tertialrapport 2 2016 (Bredäng, Sättra, Skärholmen och Vårberg).

Andelen unga som fullföljer grundskolan med fullständiga betyg på Lillholmsskolan kommer mätas med statistik från Skolverket.

Arbete och försörjning

Kvinnors ökade sysselsättning kommer inledningsvis att mätas utifrån valda aktiviteter och arbetssätt. Då det hittills har varit svårt att få fram statistik för vald målgrupp behöver arbetsgruppen börja med att undersöka ytterligare om det är möjligt att ändå få fram statistik. Därför kan förvaltningen inte ange hur flera av indikatorerna ska följas upp samt när. Dock kan indikatorerna följas upp utifrån den målgrupp som statistik finns för, d.v.s. kvinnor mellan 20-64 år. Resultaten kommer att redovisas i verksamhetsberättelsen. En stor utmaning i mätandet är att utflyttningsnettot i dagsläget är stort, 2015 låg det på 53 %.

Unga vuxna, 16-29 år, som inte har försörjningsstöd, inte är i arbete eller studier och är inskrivna på Jobbtorg mäts genom statistik från SCB.

Kultur och idrott

Resultaten avseende kultur och idrott kommer följas upp med indikatorer genom statistik från Idrottsförvaltningen och Stockholmsenkäten.

Boende och stadsmiljö

Resultaten avseende en mer levande stadsdel kommer delvis att följas upp genom egna mätningar och redovisas i verksamhetsberättelsen. Dessa är

Egna mätningar

- Antalet platser i det offentliga rummet och idrottsytor där olika aktiviteter är integrerade ökar. Räknas och rapporteras.
- Antalet tillfällen för kulturhändelser som erbjuds i Vårberg Centrum med omgivning per termin så länge projektet Kultur i Vårberg pågår. Räknas och rapporteras.
- En paraplyorganisation för föreningslivet har etablerat sig och har lokaler. Rapporteras.
- Vårberg IP är en mötesplats för föreningsliv, idrott, spontanidrott och kultur. Rapporteras.

Övriga indikatorer kommer att följas upp i nämndens verksamhetsberättelser genom statistikuppgifter från Stockholms län, Sweco och stadens medborgarundersökning.

Resultaten för upplevd trygghet i Vårberg kommer att rapporteras i verksamhetsberättelsen. Statistik hämtas från stadens trygghetsmätning, stockholmsevenkäten, AktivBo och AktivBo trender och serviceindex.